

RAPPORTSAMMENDRAG FRA UTPRØVING AV HAVTEINER

Av John W. Valdemarsen, FTFI og Kjeld Haugen, FTFI.

Rapportsammendrag gir et konsentrat av en rapporters innhold. Rapportsammendrag vil bli distribuert når en forskningsrapport foreligger.

De som ønsker å motta våre rapportersammendrag kan henvende seg til instituttets informasjonsavdeling, Postboks 1159, 9001 Tromsø, slik at de kan komme med på vår distribusjonsliste. Rapportene er gratis.

1. INNLEDNING

For å oppnå en bedre utnyttelse av fiskeressursene, er det viktig å utvikle effektive og selektive redskaper for fangst av kvalitetsfisk.

Våre forsøk viser at teiner er et redskap som oppfyller de krav vi stiller til effektivitet, selektivitet og kvalitet på den fisk som fanges. Teiner har vist seg å være et effektivt fangstredskap både på line- og garnfelter og på kystavsnitt hvor tradisjonelle redskaper har dårlige driftsforhold, p.g.a. vanskelige botn- og strømforhold. Selektiviteten bestemmes av maskevidden i teinene, slik at småfisk kan slippe ut. Teinefangst er av utmerket kvalitet fordi den er levende selv etter lang ståtid.

Bakgrunnen for våre teineforsøk er de positive resultatene som er oppnådd utenfor den amerikanske vestkysten, med teinefiske etter svartorsk på dypt vann.

Vi startet forsøkene høsten 1974 på Finnmarkskysten. Hensikten var å klarlegge om teinefiske etter botnfisk kunne gi regningssvarende drift. Forsøkene var så lovende at lignende undersøkelser ble utført utenfor Troms og i Lofoten, på kysten av Øst-Finnmark, i egga utenfor Møre og ved Shetland.

De forskjellige forsøkene er beskrevet i egne rapporter under tittelen *UTPRØVING AV HAVTEINER*. Rapportene er nummerert fra I—IV for de forskjellige forsøkene.

- I Innledende forsøk på Finnmarkskysten, Okt—nov. 1974.
- II Forsøk utenfor Troms og i Lofoten, Jan—feb. 1975.
- III Forsøk på kysten av Øst-Finnmark, Mai—juni 1975.
- IV Forsøk utenfor Møre og ved Shetland, Juni—juli 1975.

Til forsøkene ble det brukt tre forskjellige teinetyper. Til det innledende forsøket, ble det laget en prototype (84 × 84 × 245 cm) etter amerikanske tegninger. I de to neste forsøkene ble det benyttet mindre og lettere teiner (75 × 75 × 225 cm). I det siste forsøket ble de to foregående samt en «mini-teine» (60 × 60 × 160 cm) benyttet.

2. REDSKAPSBESKRIVELSE

Teinen er utformet som et firkantet bur med to langsider, bunn og topp. I den ene kortenden er det montert et innløp, dvs. ett eller to nett. Dobbel kalv hindrer enkeltksempelar av større fisker i å komme seg ut.

Den andre kortenden virker som tømmeluke.

Teinen er bygd opp på et rammeverk av rundjern (10 mm) som er bendslet sammen. Rammen er kledd med en nylon- eller polyetylennett. Enderammene tjener også som avstiving. De låses til siderammene med spesielle kroker. Ved å frigjøre festekrokene, kan teinen slås sammen. Dette vil lette transport og lagring.

3. AGN

For å lokke fisk i teinen, benyttes det 1—2 kg agn. Agnet legges i poser av småmasket (1 mm) planktonnett. Posene plasseres løst inni teinen.

4. SETTELINER

Et polypropylentau (2¼") på 500 favner brukes som setteline. På linen er det festet G-kroker med 50 favners mellomrom.

Teinene, som er utstyrt med en 4-delt hanefot, blir festet til G-krokene under setting.

5. FISKEOPERASJON

Teinene settes i lenker, (ca. 20 teiner pr. lenke) med forankring og ile i begge ender.

Under setting går fartøyet sakte forover, og teinene hektes på settelina etter hvert som settelina strammes.

Setting av en lenke med 20 teiner tar ca. 30 min. Haling av samme lenke (fiskedyp rundt 200 favner) tar ca. 60 min.

For å ta ombord teinene, må fartøyets bom benyttes.

6. FORSØKSRESULTATER

På forsøksfeltene ble det tildels registrert gode forekomster av torsk, hyse, lange og brosme.

Ved Shetland var gjennomsnittsfangstene av brosme 30—50 kg pr. teine, og toppfangstene opptil

100 kg pr. teine. Også på Salta utenfor Troms og utenfor Syltefjorden i Finnmark ble det tatt gode enkeltfangster av brosme.

Resultatene viser at det kan drives kommersielt fiske med teiner etter brosme og steinbit, mens fangstmengdene for de andre fiskeartene er for små.

Det ble også konstantert at teiner med fordel kan benyttes på kystavsnitt hvor de tradisjonelle fangstredskapene, som line og garn, har ugunstige driftsforhold, p.g.a. ujevn botn eller vanskelige strømforhold. Det er på disse feltene de største brosmefangstene er tatt. Teinene øker derfor mulighetene til å beskatte lite påaktede fiskeforekomster.

Kvaliteten på teinefanget fisk viste seg å være meget god, selv etter lang ståtid.

7. FARTØYSTØRRELSE

Fartøyer fra 50 til 100 fot kan drive rasjonelt teinefiske med en besetning på 4 mann, 1 manøvrerer båten, 1 betjener vinsj og 2 tar inn teinene, bløgger og sløyer fisken.

Forsøkene har vist at det er realistisk å trekke ca. 150 teiner pr. døgn når det fiskes på 200—300 favners dyp.

Fangstene øker lite utover et døgn ståtid selv med gode fiskeforekomster. Derfor vil 150 teiner være en passende bruksmengde for kontinuerlig drift.

Det ble også oppnådd brukbare fangster på den minste teinetypen (60 × 60 × 160 cm). Dette åpner muligheten for teinefiske med fartøyer fra 30—50 fot, med en besetning på 2—3 mann.

8. ØKONOMI

For å få et bilde av agn-, anskaffelses- og vedlikeholdsutgiftene til et teinefiske, er det nødvendig med et forsøksfiske over et lengre tidsrom, noe vi håper å komme igang med senere.

9. VIDEREUTVIKLING

Det er utført observasjoner av fiskens atferd, spesielt torsk, rundt teina. Disse tyder på at små forandringer bl.a. av kalven, vil gjøre teina til et effektivt redskap også for fangst av andre fiskearter. Det vil i nær fremtid bli satt igang forsøk med modifiserte teineutgaver.

10. KONKLUSJON

- Havteiner er et effektivt redskap for fangst av brosme og steinbit.
- Teinefanget fisk er av førsteklasses kvalitet.
- Teiner kan med fordel brukes på fiskefelter med ujevn botn og vanskelige strømforhold.
- Teiner opereres lett med 4 manns besetning på båter fra 50 til 100 fot.